

Medunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 12. januar 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 12. januara 2012.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ŠEZDESET I PETOM ZAHTJEVU OPTUŽENOG
U VEZI S KRŠENJEM OBAVEZE OBJELODANJIVANJA.**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti:

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Šezdeset i petom zahtjevu da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (od novembra 2011.)", koji je optuženi na javnom osnovu podnio 28. novembra 2011. (dalje u tekstu: Zahtjev), i ovim objavljuje svoju odluku.

I. Argumenti strana u postupku

1. U Zahtjevu optuženi obrazlaže da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) u vezi s objelodanjivanjem 8. novembra 2011. prepiske između tužilaštva i jedne države (dalje u tekstu: Prepiska).¹ Kako argumentira optuženi, tužilaštvo je u Prepisci urgiralo pri vlastima te države "da ne izvrše repatrijaciju više osoba i njihovih porodica u Bosnu jer se očekuje da će one svjedočiti" kao svjedoci tužilaštva.² Optuženi tvrdi da se Prepiska odnosi na šest svjedoka koji su već svjedočili u ovom predmetu (dalje u tekstu: svjedoci na osnovu pravila 92*ter*),³ na sedam svjedoka čija su svjedočenja uvrštena na osnovu pravila 92*bis* (dalje u tekstu: svjedoci na osnovu pravila 92*bis*)⁴ i na jednog svjedoka koji tek treba da svjedoči (dalje u tekstu: zajedno Svjedoci).⁵ Optuženi napominje da je Vijeće, u "Odluci po šezdesetom, šezdeset prvom, šezdeset trećem i šezdeset četvrtom zahtjevu optuženog u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja", zavedenoj 22. novembra 2011., (dalje u tekstu: Objedinjena odluka), već zauzelo stav da "neobjelodanjivanje materijala ove vrste čim je to moguće predstavlja kršenje pravila 68".⁶

2. Optuženi traži da Vijeće konkretno konstatuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68

¹ Zahtjev, par. 1–3.

² Zahtjev, par. 2.

³ Zahtjev, par. 4, koji se odnosi na svjedoke KDZ017, KDZ052, KDZ310, KDZ605, Nusreta Sivca i Ibru Osmanovića.

⁴ Zahtjev, par. 5, koji se odnosi na svjedoke KDZ010, KDZ023, KDZ038, KDZ054, KDZ092, KDZ303 i Nermina Karagića.

⁵ Zahtjev, par. 6, koji se odnosi na svjedoka KDZ045.

⁶ Zahtjev, par. 7.

Pravilnika time što nije objelodanilo Prepisku čim je to bilo moguće.⁷ Pored toga, kao pravno sredstvo, traži da se svjedočenja Svjedokā izuzmu ili, alternativno, da se svaki od tih svjedoka "pozove na svjedočenje ili na unakrsno ispitivanje kako bi mogla da se istraže obećanja koja su im dana i uticaj tih obećanja na njihovu vjerodostojnost".⁸

3. Dana 12. decembra 2011., tužilaštvo je podnijelo "Odgovor tužilaštva na šezdeset i peti zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja" s povjerljivim dodacima A i B (dalje u tekstu: Odgovor). Tužilaštvo je zatražilo da mu se dozvoli da prekorači ograničenje broja riječi podneska za 4.128 riječi, zbog broja svjedoka na koje se Zahtjev odnosi i dodatnih informacija o Svjedocima koje je nastojalo da podnese u okviru dodataka.⁹ Rukovodeći se Objedinjenom odlukom, tužilaštvo prihvata da najveći dio Prepiske, koji se odnosi na 12 od 14 Svjedoka, podliježe pravilu 68, zbog sličnosti s materijalom za koji je Vijeće nedavno utvrdilo da bi mogao da utiče na vjerodostojnost svjedoka.¹⁰ U svakom slučaju, tužilaštvo se protivi odobravanju bilo kakvog pravnog sredstva zbog toga što optuženi nije pokazao da u vezi s objelodanjivanjem Prepiske proističe šteta, niti je navod o šteti uopšte iznio.¹¹

4. Međutim, tužilaštvo tvrdi da se pravilo 68 ne može primijeniti na materijal koji se odnosi na Osmanovića i na svjedoka KDZ038.¹² Što se tiče Osmanovića, tužilaštvo napominje da objelodanjeni materijal "samo potvrđuje objektivnu okolnost da je on svjedočio na jednom suđenju na ovom Sudu i da se očekuje da će ponovo svjedočiti. Taj dokument ne sadrži nikakvu predstavku ni zahtjev naslovniku, on je samo potvrda javno poznate činjenice".¹³ S obzirom na ove okolnosti, tužilaštvo tvrdi da Zahtjev, u dijelu koji se odnosi na Osmanovića, treba da se odbije.¹⁴ Tužilaštvo napominje da se u objelodanjenom dokumentu u vezi sa svjedokom KDZ038 navodi isto prezime, ali da se

⁷ Zahtjev, par. 8.

⁸ Zahtjev, par. 9–10.

⁹ Odgovor, fusnota 4.

¹⁰ Odgovor, par. 1–3.

¹¹ Odgovor, par. 1–2, 6.

¹² Odgovor, par. 1.

¹³ Odgovor, par. 4.

¹⁴ Odgovor, par. 4.

to zapravo ne odnosi na svjedoka KDZ038 i na svjedokove bliske rođake.¹⁵ Tužilaštvo navodi još tri dokumenta koji su optuženom greškom objelodanjeni kao dokumenti koji se odnose na Nusreta Sivca i svjedoka KDZ054, a zapravo se odnose na druge osobe koje imaju isto prezimene.¹⁶ Tužilaštvo prihvata da Prepiska sadrži i druge materijale koji podliježu pravilu 68, a odnose se na Nusreta Sivca i KDZ054.¹⁷

5. Što se tiče svjedoka na osnovu pravila 92ter, tužilaštvo napominje da optuženi nije postavljao pitanje uticaja Prepiske na njihovo svjedočenje i da su, u stvari, "opisi koje su svjedoci dali u svojim iskazima i ranijim pismenim izjavama bili podudarni, bez obzira na događaje opisane" u Prepisci.¹⁸ S obzirom na tu napomenu, tužilaštvo tvrdi da, čak i da je optuženi imao mogućnost da svakom svjedoku postavi dodatno pitanje, sadržaj Prepiske nije tako značajan da bi se kasno objelodanjivanje negativno odrazilo na unakrsno ispitivanje predmetnih svjedoka od strane optuženog ili nanijelo štetu sveukupnoj strategiji ili pristupu odbrane.¹⁹

6. Što se tiče svjedoka na osnovu pravila 92bis, tužilaštvo obrazlaže da je Vijeće, uprkos generalnom protivljenju optuženog zahtjevima na osnovu pravila 92bis, odlučilo da prihvati njihovo svjedočenje na osnovu pravila 92bis.²⁰ Tužilaštvo napominje da je Vijeće konstatovalo da su svjedočenja svjedoka na osnovu pravila 92bis kumulativna, da je riječ o dokazima o "bazi zločina" koji se, "iako su relevantni za optužbe protiv optuženog, ne odnose na njegova djela i ponašanje, ne idu za dokazivanjem njegovog učešća u UZP-u ili zajedničke namjere s počiniocima koja se traži za djela koja mu se stavljaju na teret, niti se u njima opisuje ponašanje drugih osoba dovoljno bliskih optuženom da bi bilo potrebno pristupanje svjedoka radi unakrsnog ispitivanja".²¹ Tužilaštvo obrazlaže da u tim okolnostima raspolaganje Prepiskom ne bi promijenilo opštu strategiju optuženog i da bi, čak i da je Vijeće pozvalo svjedoke na osnovu pravila

¹⁵ Odgovor, par. 5.

¹⁶ Odgovor, par. 5.

¹⁷ Odgovor, par. 5.

¹⁸ Odgovor, par. 7.

¹⁹ Odgovor, par. 7.

²⁰ Odgovor, par. 8.

²¹ Odgovor, par. 8.

92bis radi unakrsnog ispitivanja, "uticaj na njegovu odbranu u cjelini bio zanemariv".²²

7. Tužilaštvo tvrdi da je izuzimanje relevantnih dokaza krajnja mjera na skali mjera koje Vijeće može da primijeni, a s obzirom na to da je u sličnim činjeničnim okolnostima Vijeće utvrdilo da izuzimanje nije opravdano, trebalo bi da se odbaci zahtjev optuženog da se svjedočenje Svjedoka u ovom slučaju izuzme.²³ Isto tako, tužilaštvo tvrdi da bi, s obzirom na to da optuženom nije nanijeta nikakva šteta i da nije dokazao valjani razlog, trebao da se odbije i zahtjev za ponovno pozivanje Svjedokā.²⁴ U prilog tome tužilaštvo napominje da "ne postoje pravno-relevantne nepodudarnosti u brojnim pismenim izjavama i iskazima svjedokā" i da bilo kakvo objašnjenje koje bi Svjedoci mogli da daju u kontekstu Prepiske "ne bi ništa dodalo samim dokumentima".²⁵

8. U vezi sa KDZ045, tužilaštvo tvrdi da optuženi, budući da on tek treba da svjedoči, nije pokazao da mu se nanosi "bilo kakva šteta jer ima sve mogućnosti da u unakrsnom ispitivanju pokrene pitanja iz relevantnih dokumenata priloženih uz njegov Zahtjev", tako da je njegov zahtjev za ponovno pozivanje tih svjedoka stoga bespredmetan.²⁶

9. U povjerljivim dodacima A i B uz Odgovor, tužilaštvo detaljno opisuje karakter dokumenata objelodanjenih za svakog od Svjedoka, navodi da li su i kada ti svjedoci dali pismene izjave prije predmetne Prepiske i da li su svjedočili u drugim predmetima pred Međunarodnom sudom.²⁷ Tužilaštvo napominje da je deset Svjedoka dalo pismene izjave prije datuma relevantne Prepiske i da ne postoje "bitna odstupanja" u sadržanju njihovog svjedočenja "među tim pismenim izjavama", te da je njihovo svjedočenje podudarno s njihovim iskazima u drugim predmetima.²⁸ Tih deset svjedoka su KDZ017, KDZ023, KDZ045, KDZ052, KDZ054, KDZ310, KDZ605, KDZ303, Nermin Karagić i Nusret

²² Odgovor, par. 8.

²³ Odgovor, par. 10, gdje se upućuje na Objedinjenu odluku, par. 36.

²⁴ Odgovor, par. 11–14.

²⁵ Odgovor, par. 12.

²⁶ Odgovor, par. 9–11.

²⁷ Odgovor, povjerljivi dodaci A i B.

²⁸ Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 18, 20, 23, 26, 28, 33, 35, 37, 40, 43.

Sivac.²⁹

10. Tužilaštvo takođe navodi da li je pojedini svjedok tražio pomoć tužilaštva ili ne, odnosno, da li je tužilaštvo pružilo svjedoku neku pomoć bez dokumentacije o zahtjevima te vrste.³⁰ Tužilaštvo priznaje da su svjedoci KDZ010 i KDZ092 pismene izjave i iskaze dali tek poslije datuma Prepiske koja se na njih odnosi.³¹ Tužilaštvo naglašava da je KDZ092 ranjiva zaštićena svjedokinja koja je bila izložena prijetnjama i da je ona na konsistentan način svjedočila o tome što je kao žrtva doživjela, uključujući i višestruko silovanje.³²

11. Tužilaštvo nadalje napominje da Prepiska ne bi imala značaja za ocjenjivanje većeg dijela dokaza pribavljenih putem Svjedokā i da bi optuženi direktnim zahtjevom mogao dobiti informacije sadržane u Prepisci koje mu eventualno idu u prilog.³³ Tužilaštvo tvrdi da bi trebalo da Vijeće takođe "razmotri da li bi bilo pravično prema predmetnim svjedocima da im se izdaju nalozi za pristupanje svjedočenju ili unakrsnom ispitivanju", posebno s obzirom na činjenicu da u slučaju većine Svjedokā za koje su određene zaštitne mjere postoji "objektivna opasnost za bezbjednost ili dobrobit njih lično ili njihovih porodica".³⁴ Najzad, tužilaštvo tvrdi da bi trebalo da se odbije i zahtjev optuženog da se konkretno konstatuje da je tužilaštvo prekršilo obavezu objelodanjivanja iz pravila 68.³⁵

II. Mjerodavno pravo

12. Pravilo 68 Pravilnika tužilaštvu zadaje trajnu obavezu prema kojoj je ono dužno "odbrani objelodaniti sve materijale koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na vjerodostojnost dokaza

²⁹ Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 18, 20, 23, 26, 28, 33, 35, 37, 40, 43.

³⁰ Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 17, 19, 21, 24, 27, 29, 32, 34, 36, 38, 41, 44.

³¹ Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 16, 30–31.

³² Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 30.

³³ Odgovor, par. 12.

³⁴ Odgovor, par. 13.

³⁵ Odgovor, par. 14.

optužbe".³⁶ Kako bi dokazao da je tužilaštvo tu obavezu prekršilo, optuženi mora "iznijeti *prima facie* dokaz[e] o mogućem oslobađajućem ili olakšavajućem karakteru traženog materijala".³⁷

13. Vijeće ponavlja da, bez obzira na internu praksu tužilaštva, postoji jasna obaveza da se potencijalno oslobađajući materijal objelodani "čim je to moguće", a "trajnost obaveze odnosi se samo na činjenicu da, nakon dostave novog materijala tužilaštvu, ono mora ocijeniti da li je materijal potencijalno oslobađajući i shodno tome ga objelodaniti".³⁸ Vijeće takođe podsjeća na to da, iako je ocjena o tome koji je materijal potencijalno oslobađajući i morao bi da se objelodani na osnovu pravila 68, zasnovana na činjeničnom stanju i u potpunoj je diskreciji tužilaštva, postoje primjeri da se viđenje tužilaštva o tome što nije potencijalno oslobađajuće razlikuje od viđenja optuženog ili Vijeća.³⁹

14. Pravilo 68bis predviđa da pretresna vijeća mogu, *proprio motu* ili na zahtjev bilo koje od strana u postupku, donositi odluke o sankcijama za stranu koja se ne pridržava svojih obaveza objelodanjivanja iz Pravilnika. Odlučujući (eventualno) o primjerenom pravnom sredstvu, Vijeće mora ispitati da li je kršenjem tih obaveza optuženom nanijeta šteta.⁴⁰

III. Diskusija

15. S obzirom na broj svjedoka i dokumenata na koje se Zahtjev odnosi, kao i na potrebu Vijeća da bude sveobuhvatno informisano o konkretnim pojedinostima u vezi sa

³⁶ "Odluka po zahtjevu optuženog da se odrede rokovi za objelodanjivanje", 1. oktobar 2009., par. 19, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, Drugostepena presuda, 29. juli 2004. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*), par. 267.

³⁷ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 179.

³⁸ "Odluka po zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje odluke Pretresnog vijeća od 11. novembra 2010.", 10. decembar 2010., par. 11.

³⁹ "Odluka po četrdeset devetom i pedesetom zahtjevu optuženog u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja", 30. juni 2011., par. 39.

⁴⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 179; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 268.

svakim od Svjedoka, tužilaštvu je odobreno da u Odgovoru prekorači maksimalni propisani broj riječi.⁴¹

16. Vijeće podsjeća na svoju nedavnu odluku da "sav materijal u posjedu tužilaštva na osnovu kojeg se može utvrditi da je neki svjedok kao svjedok tužilaštva zatražio i/ili dobio neku povlasticu može uticati na vjerodostojnost dotičnog svjedoka, zbog čega mora biti objelodanjen na osnovu pravila 68".⁴² Za to je potrebno da se za svaki slučaj pojedinačno ocijeni da li materijal u vezi s "pomoći svjedoku" podliježe pravilu 68 Pravilnika.⁴³ Tužilaštvo i samo prihvata da, s izuzetkom materijala u vezi sa svjedocima Osmanovićem i KDZ038, kao i tri druga dokumenta koji su optuženom greškom objelodanjeni kao materijal koji se odnosi na Nusreta Sivca i svjedoka KDZ054, sav ostali materijal iz Prepiske podliježe pravilu 68 Pravilnika (dalje u tekstu: Ostatak prepiske).⁴⁴ Na toj osnovi, i nakon što je i samo pregledalo materijal, Vijeće smatra da Ostatak prepiske upućuje na učešće tužilaštva u pribavljanju koristi za Svjedoke. U tim okolnostima, Vijeće smatra da Ostatak prepiske može uticati na vjerodostojnosti Svjedokā. Shodno tome, Vijeće konstatuje da je tužilaštvo prekršilo svoju obavezu iz pravila 68 Pravilnika time što Ostatak prepiske nije objelodanilo čim je to bilo moguće, imajući u vidu činjenicu da ona datira još iz 1998. godine, a da je optuženom objelodanjena tek 8. novembra 2011. godine.

17. Što se tiče objelodanjenog materijala u vezi s Osmanovićem, Vijeće napominje da se radi samo o dopisu nadležnim organima kojim se potvrđuje da je Osmanović već svjedočio pred Međunarodnom sudom i da se očekuje da će svjedočiti u još jednom predstojećem suđenju.⁴⁵ Uz taj dopis nije priložen nikakav dodatni materijal, što upućuje na to da zahtjev za pomoć ili stvarno pružena pomoć ne mogu da se smatraju nečim što potencijalno utiče na Osmanovićevu vjerodostojnost. Vijeće stoga konstatuje da tužilaštvo nije prekršilo svoje obaveze objelodanjivanja u vezi s objelodanjivanjem ovog dopisa. Vijeće takođe konstatuje da tužilaštvo nije prekršilo svoje obaveze u vezi s

⁴¹ "Odluka po zahtjevu optuženog da se odbace odgovori tužilaštva", 6. januar 2012, par. 8, 10.

⁴² Objedinjena odluka, par. 23.

⁴³ Objedinjena odluka, par. 23.

⁴⁴ Odgovor, par. 1, 5.

⁴⁵ Zahtjev, povjerljivi dodatak A.

objelodanjivanjem dokumenta koji se odnosi na svjedoka KDZ038, naime, u dokumentu se pominje isto prezime, ali se zapravo ne radi o bliskoj rodbini svjedoka KDZ038 ili KDZ038. Isto tako, nije bilo kršenja obaveze objelodanjivanja ni u pogledu tri druga dokumenta koji su optuženom greškom objelodanjeni kao da se odnose na Nusreta Sivca i svjedoka KDZ054, ali se zapravo odnose na druge ljude s istim prezimenom.

18. Vijeće će zahtjev optuženog da se svjedoci na osnovu pravila *92bis* pozovu na unakrsno ispitivanje razmotriti kao zahtjev za ponovno razmatranje svoje prvobitne odluke da se njihovo svjedočenje uvrsti na osnovu pravila *92bis* bez potrebe za unakrsnim ispitivanjem.⁴⁶ Vijeće podsjeća na to da "veća imaju inherentno diskreciono ovlašćenje da preispituju ranije donete interlokutorne odluke u izuzetnim slučajevima, 'ako se pokaže očigledna greška u rezonovanju ili ako je to potrebno kako bi se sprečila nepravda'".⁴⁷ Dakle, strana koja podnosi zahtjev nosi obavezu da Vijeće uvjeri u postojanje očigledne greške u obrazloženju, ili u postojanje posebnih okolnosti koje opravdavaju ponovno razmatranje kako bi se spriječilo nepravedno rješenje.⁴⁸

19. Zakašnjelo objelodanjivanje Ostatka prepiske nova je okolnost zbog koje se otvara pitanje da li bi Vijeće odobrilo uvrštavanje svjedočenja Svjedokā na osnovu pravila *92bis* bez potrebe za unakrsnim ispitivanjem da mu je bio poznat sadržaj Ostatka prepiske.

20. Vijeće je konstatovalo da se svjedočenje svjedoka na osnovu pravila *92bis* može

⁴⁶ Vijeće napominje da ovo nije primjenjivo na svjedoka KDZ038, budući da u okviru Ostatka prepiske zapravo nije objelodanjen nikakav materijal koji bi se odnosio na ovog svjedoka.

⁴⁷ "Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje svjedočenja svjedoka KDZ595 na osnovu pravila *92quater* i zahtjevu optuženog za ponovno razmatranje odluke", 6. decembar 2011. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa svjedokom KDZ595), par. 7, gdje se upućuje na "Odluku po zahtjevima optuženog za ponovno razmatranje odluka o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je već presuđeno", 14. juni 2010., par. 12, gdje se upućuje na *Tužilac protiv S. Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis.3, povjerljiva "Odluka po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005.", 6. april 2006., par. 25, fusnota 40 (citira se *Kajelijeli protiv tužioca*, predmet br. ICTR-98-44A-A, Presuda, 23. maj 2005., par. 203–204); v. i *Ndindabahizi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-01-71-A, "Odluka po 'Zahtjevu žalioca za ponovno razmatranje odluke od 4. aprila 2006. zbog tehničke greške' koji je uložila odbrana", 14. juni 2006., par. 2.

⁴⁸ Odluka u vezi sa svjedokom KDZ595, par. 7, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-A, "Odluka po zahtjevu odbrane za preispitivanje", 16. juli 2004., str. 2; v. i *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, "Odluka po Nikolićevom zahtjevu za preispitivanje i nalog za izdavanje naloga *sub poena duces tecum*", 2. april 2009., str. 2; Odluka u vezi s ponovnim razmatranjem u premetu *Prlić*, par. 2–3.

prihvatiti na osnovu pravila 92bis, iz razloga što su predloženi dokazi relevantni za više optužbi protiv optuženog, jer imaju dokaznu vrijednost, jer ta svjedočenja sadrže dokaze o bazi zločina i jer je njihovo svjedočenje kumulativno u odnosu na svjedočenja više svjedoka.⁴⁹ Donoseći takav zaključak, Vijeće je utvrdilo da se dokazi pribavljeni putem tih svjedoka na osnovu pravila 92bis ne odnose na djela i ponašanje optuženog za koje ga tereti Treća izmijenjena optužnica (dalje u tekstu: Optužnica) i da se ne odnose na "ponašanje kojim bi se dokazivalo da je optuženi učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu" na osnovu kojeg ga tereti Optužnica, odnosno da je posjedovao namjeru koja se traži za takva krivična djela.⁵⁰ Vijeće je takođe konstatovalo da ne postoje nikakvi drugi faktori koji bi mogli prevagnuti protiv uvrštavanja njihovih ranijih svjedočenja na osnovu pravila 92bis, odnosno zbog kojih bi bilo potrebno da oni pristupe radi unakrsnog ispitivanja.⁵¹

21. Što se tiče prvobitne ocjene Vijeća da u pogledu svjedoka na osnovu pravila 92bis ne postoji potreba za unakrsnim ispitivanjem, Vijeće konstatuje da optuženi nije pokazao da je Ostatak prepiske kao takav i sam za sebe toliko značajan za ocjenjivanje dokaza tih svjedoka da bi tu odluku bilo potrebno ponovo razmotriti kako bi se spriječilo nepravedno rješenje. Donoseći taj zaključak, Vijeće je napomenulo da je, shodno tvrdnjama tužilaštva, pet od sedam svjedoka na osnovu pravila 92bis pismene izjave dalo prije datuma nastanka dijelova Ostatka prepiske koji se odnose na njih i da "među tim pismenim izjavama" nije bilo nikakvih "bitnih odstupanja" u sadržaju njihovog svjedočenja, kao i da su one podudarne s njihovim iskazima u drugim predmetima.⁵² Vijeće nije u mogućnosti da ocijeni dosljednost pismenih izjava datih prije i poslije

⁴⁹ "Daljnja odluka po prvom zahtjevu tužilaštva na osnovu pravila 92bis (svjedoci za jedanaest opština)", 9. februar 2010. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa svjedokom KDZ010), par. 13, 16–17; "Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci za jedanaest opština)", 10. novembar 2009. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa svjedokom KDZ023), par. 21, 23, 27, 30; "Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci iz opština u ARK)", 18. mart 2010. (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa ARK), par. 28, 33–36, 40, koja se odnosi na svjedoke KDZ092, KDZ054, KDZ092, KDZ303 i Nermina Karagića.

⁵⁰ Odluka u vezi sa svjedokom KDZ010, par. 18; Odluka u vezi sa svjedokom KDZ023, par. 23, 25–26; Odluka u vezi sa ARK, par. 31, 37, 47.

⁵¹ Odluka u vezi sa svjedokom KDZ010, par. 25; Odluka u vezi sa svjedokom KDZ023, par. 28, 33, 35; Odluka u vezi sa ARK, par. 37, 43, 47, 49.

⁵² Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 18, 20, 23, 26, 28, 33, 35, 37, 40, 43.

datuma nastanka Ostatka prepiske. Međutim, kako nisu iznijeti nikakvi argumenti koji bi ukazivali na eventualne nedosljednosti ove vrste, Vijeće se nije uvjerilo da je optuženi dokazao da je sadržaj Ostatka prepiske od takvog značaja za ocjenu dokaza svjedoka na osnovu pravila 92*bis* da bi njegovo zakašnjelo objelodanjivanje bilo opravdanje za ponovno razmatranje prvobitne odluke da se ti svjedoci ne pozovu radi unakrsnog ispitivanja. Ne postoji potreba da se ta odluka ponovno razmotri s obzirom na novu okolnost u vezi s objelodanjivanjem Ostatka prepiske kako bi se spriječilo nepravedno rješenje.

22. Što se tiče svjedokā KDZ010 i KDZ092, Vijeće napominje da su njihove pismene izjave i iskazi nastali poslije datuma nastanka dijelova Prepiske koji se na njih odnose. Međutim, čak i što se tiče to dvoje svjedoka, razmotrivši svoju prvobitnu ocjenu da nema potrebe za njihovim unakrsnim ispitivanjem, Vijeće se nije uvjerilo da Ostatak prepiske, kao takav i sam za sebe, ima takav značaj za ocjenjivanje njihovog svjedočenja da bi Vijeće bilo zatražilo da se oni pozovu radi unakrsnog ispitivanja da mu je Ostatak prepiske bio poznat u trenutku donošenja prvobitne odluke. Iz toga proizlazi da nije potrebno ponovno razmatranje odluke Vijeća da se ne zatraži unakrsno ispitivanje svjedoka na osnovu pravila 92*bis* kako bi se spriječila nepravda. U tom smislu Vijeće takođe smatra da kasnim objelodanjivanjem Ostatka prepiske optuženom nije nanijeta šteta tako da, u skladu s tim, Vijeće neće izuzeti dokaze pribavljene putem svjedoka na osnovu pravila 92*bis*.

23. Što se tiče svjedoka na osnovu pravila 92*ter*, iako je tužilaštvo prekršilo svoje obaveze objelodanjivanja iz pravila 68 Pravilnika time što je kasno objelodanilo Ostatak prepiske, Vijeće konstatuje da tim kršenjem optuženom nije nanijeta nikakva šteta.⁵³ Donoseći taj zaključak, Vijeće je napomenulo da su, shodno tome što tvrdi tužilaštvo, svi svjedoci na osnovu pravila 92*ter* svoje pismene izjave dali prije datuma nastanka relevantnih dijelova Ostatka prepiske i da nema "bitnih odstupanja" u sadržaju njihovog svjedočenja "među tim pismenim izjavama", kao i da su one podudarne s njihovim

⁵³ Ovo nije primjenjivo na Ibru Osmanovića budući da je Vijeće konstatovalo da, što se tiče ovog svjedoka, obaveza objelodanjivanja nije prekršena.

iskazima u drugim predmetima.⁵⁴ Kako je već rečeno, iako Vijeće nije u mogućnosti da ocijeni dosljednost pismenih izjava nastalih prije i poslije nastanka Ostatka prepiske, budući da nisu iznijeti nikakvi argumenti koji bi ukazivali na eventualne takve nedosljednosti, Vijeće se nije uvjerilo da je sadržaj Ostatka prepiske od takvog značaja za ocjenjivanje dokaza pribavljenih putem svjedoka na osnovu pravila 92ter da bi njihovim kasnim objelodanjivanjem optuženom bila nanijeta šteta.

24. Vijeće takođe napominje da u trenutku nastanka Zahtjeva svjedok KDZ045 još nije svjedočio i da je optuženi, da je to htio, imao sve mogućnosti da tog svjedoka unakrsno ispita o pitanjima sadržanim u Ostatku prepiske. Doduše, optuženi jeste svjedoku KDZ045 postavio jedno pitanje u vezi s elementom sadržanim u Ostatku prepiske, a Vijeće je relevantne dopise koji se odnose na svjedoka KDZ045 uvrstilo u spis.⁵⁵

25. Bez konstatovane štete po optuženog nema osnova da se naloži izuzeće Svjedokā, kao ni za izdavanje naloga za ponovno pristupanje svjedokā na osnovu pravila 92ter radi unakrsnog ispitivanja u vezi s pitanjima sadržanim u Ostatku prepiske.

⁵⁴ Odgovor, povjerljivi dodatak A, par. 18, 20, 23, 26, 28, 33, 35, 37, 40, 43.

⁵⁵ Pretres, T. 22688–22689 (10. januar 2012), i dokazni predmet D1988 (zapečaćeno).

IV. Dispozitiv

26. Iz gorenavedenih razloga, na osnovu pravila 54, 68 i 68*bis* Pravilnika, Pretresno vijeće ovim:

- a) djelimično **ODOBRAVA** Zahtjev, odlukom većine i s glasom protiv sudije Kwona,⁵⁶ i konstatuje da je tužilaštvo kasnim objelodanjivanjem Ostataka prepiske prekršilo pravilo 68; i
- b) **ODBIJA** ostatak Zahtjeva.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, a mjerodavan je tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 12. januara 2012.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

⁵⁶ Sudija Kwon upućuje na svoje djelimično suprotno mišljenje priloženo uz "Odluku po zahtjevima optuženog broj 37–42 u vezi s kršenjem odredbi pravila o objelodanjivanju i djelimično suprotno mišljenje sudije Kwona" od 29. marta 2011. godine. Iako se sudija Kwon slaže s većinom da je došlo do kršenja pravila 68 Pravilnika, pošto optuženom nije nanijeta šteta, smatra da bi zahtjev trebalo da se odbije u cijelosti.